

coskim? In kateri narod, povejte nam ga, daje v prvem razredu učiti francosčino?

Poslednjič še gosp. vodji Hrovathu eno besedico: Kako to, da ste dali tak sestavek, ki neti le prepriča, zdaj tiskati, ko ste vendar vedeli, da ne vlada več tako ministerstvo, kateremu cilj in konec ni bilo drugo nego germanizacija vseh šol? Take „študije“ naj gosp. Lesjak dá tiskati „Tagblattu“ ali pa „Laibacherici“, dokler sta — mož in žena.

Na posled le še eno: S kakošnim „taktom“ se vreduje vladna „Laibacherica“, ktera se plačuje iz državnega, tedaj iz denarja naše dežele, ki le peščico protestantov, ogromno večino pa katoličanov šteje, kaže nam njen spis od 3. dne t. m., kjer govori o programu ljubljanske realke ter med drugim pravi, da v drugem polletju bilo je v tej šoli skupaj 243 učencev, in sicer: 4 evangeliki (protestantje), ostanek pa so bili katoliki. Izvrstno! 239 katolikov je „Laibacherici“ ostanek čez 4 protestante!!

Kakošno je vseučilišče bilo v Ljubljani pod Francozom.

„Novice“ hranijo v listinah svojih že toliko za našo domovino zanimivih zgodovinskih stvari, da vem, da rade privzemo tudi to, kako je francoski cesar Napoleon I., ko si je prisvojil kranjsko deželo, vredil vseučilišče v Ljubljani.

Napoleon I. je bil, kar ves svet vé, bistra glava; brez dolzih študij je uganil, da Ljubljana po vsej svoji legi je pravo mesto za vseučilišče. Modrijani dunajskega „reichsratha“ a là Rechbauer et tutti quanti se vé da so svojo modrost drugače razkladali.

Al pustimo jih in povejmo „Novicam“, kako Napoleonov ukaz od 1. avgusta leta 1810. pod naslovom: „Reglement sur l'Enseignement et la discipline des ecoles centrales de Laybach“ vreduje vseučiliščne šole v Ljubljani.

Ta „reglement“ obsega 58 razdelkov in v razdelku 34-41. določuje vrsto šol in njenih nauk tako-le:

Vseučilišče po tej vredbi je obsegalo 7 vrst viših šol, namreč 1) medicino (zdravstvo notranjih bolezni), 2) kirurgijo (zdravstvo vnanjih bolezni), 3) farmacijo (lekarstvo), 4) pravoznanstvo (jus), 5) teologijo (bogoslovje), 6) šolo za inženirje in arhitekto, 7) šolo za zemljemerstvo (arpenteurs).

Učili pa so se po tej vredbi v vsaki teh viših šol sledeči predmeti:

I. V medicinski šoli s 5 leti: v 1. letu: govornišstvo (eloquenz), metafizika, fizika, — v 2. letu: anatomija, prirodoslovje, botanika, občna kemija, — v 3. letu: anatomija, fiziologija, farmacijska kemija, — v 4. letu: ozdravljanje bolezni (klinika), patologija, farmakologija, — v 5. letu: ozdravljanje bolezni (klinika), sodniška medicina, spoznavanje vnanjih bolezni in porodostvje.

II. V kirurgiški šoli s 5 leti: v 1. letu: govornišstvo (eloquenz), metafizika, — v 2. letu: kakor v 2. letu medicine, — v 3. letu kakor v 3. letu medicine, — v 4. letu anatomija, farmakologija, ozdravljanje kirurgiških bolezni, porodostvje, — v 5. letu: anatomija, sodniška medicina, kirurgija, porodostvje.

III. Farmacija (lekarstvo) s 4 leti: v 1. letu kakor v medicinski ali kirurgiški šoli, — v 2. letu: občno prirodoslovje in občna botanika, občna kemija, — v 3. letu: občno prirodoslovje, botanika, lekarska kemija, — v 4. letu: botanika specialna.

IV. Pravoznanska (juridična) šola s 4 leti: v 1. letu kakor v medicini in kirurgiji, — v 2. letu: naravno pravo in moral, občna državljanska povestnica, — v 3.

letu: Code Napoleon, kriminalno pravo, notárstvo, — v 4. letu: Code Napoleon, kriminalna obravnava, sodniška medicina.

V. Teologija (bogoslovstvo) s 4 leti: v 1. letu: kakor v medicini, kirurgiji, farmaciji in pravoznanski šoli, — v 2. letu: naravno pravo, moral, občna cerkvena povestnica, — v 3. letu: dogmatika, cerkvena povestnica, hermenevtika, — v 4. letu: moralna teologija, hermenevtika, cerkvena zgodovina.

VI. Šola za zemljemerstvo (arpenteurs) s 3 leti: v 1. letu kakor gori v vseh viših šolah, — v 2. letu: matematika, risanje, arhitektura, — v 3. letu: trigonometrija, risanje, arhitektura.

VII. Šola za inženirje in arhitekto s 3 leti: v 1. letu kakor gori v vseh viših šolah, — v 2. letu: občno prirodoslovje, matematika, mehanika, risanje, arhitektura.

Ravnatelj šolski (regent) je bil pooblaščen, da je dijake oprostil 1. leta, ako so z veljavnimi spričali dokazali, da so se že učili nauk, ki so bili enako predpisani za 1. leto viših šol. —

Ne tedaj samo to, da vemo, da francoska vlada je ustanovila leta 1810. vseučilišče v Ljubljani, utegne zanimivo biti bralcem našim, temveč tudi to, da vidijo, kako in kaj se je učilo v onih šolah in da elokvencija (govornišstvo), metafizika in fizika so bili prag, čez kateri se je še le moglo priti v druge razrede viših šol.

Mnogovrstne novice.

* Koliko ljudi živi na svetu? Na svetu živi do 1350 milijonov ljudi, ki govore 3064 različnih jezikov in imajo 1100 vér. Srednja dôba človekovega življenja se šteje na 33 in pol leta; četrtnina ljudi pomrje pred 7. letom. Od 100 ljudi jih doživí 6 do 60 let in čez, od 500 ljudi eden 80 let, od 1000 ljudi eden 90 let. Vsako leto jih pomrje 40 milijonov, tedaj na dan 110.000 ljudi. Na mesto pomrlih 40 milijonov rodi se jih na leto 51 in pol milijona. Ako pa pridejo vojska, kuga ali druge izvanredne zgođe, takrat jih pomrje več. Na leto in dan se jih oženi do 11 milijonov in 250.000 ljudi.

Dopisi.

Iz slovenskega Štajarskega. (*Razpust deželnega zbora našega; nove volitve*). Med tistimi deželnimi zbori, katerim je presvitli cesar slovó dal, je tudi naš graški zbor. Hvala ministerstvu, da je Njegovemu Veličanstvu dalo ta dobri svét! Ako Bog dá in poštenost slovenska, ne bomo vprihodnje trpeli več sramote, da dva Nemca in to še prav zagrizena Nemca zastopata nas Slovence v državnem zboru dunajskem, kjer je, bahaje se, Rechbauer svoji klíki kazal Brandstetterja in Seidla, rekoč: glejte, da na Štajarskem ni Slovence! Zdaj tedaj gré za to, da se slovenska naša zemlja reši take sramote. In rešili se je bomo, kajti oni, ki so bili oslepljeni pri zadnjih volitvah, spregledali so in se sramujejo slepote svoje, in ne več, kakor pri zadnjih volitvah, ne bodo smeli cesarski uradniki, žandarji in drugi pomočki njihovi očitne sile delati zoper poslance, ki jih mi Slovenci bomo hoteli voliti. Tako imenovanim „liberalcem“ in „ustavovercem“, ki ovirajo pravo z narodi v Avstriji in le edinega Nemca hočejo gospóda imeti, je odkljenkalo! Presvitli cesar sam hoče nov deželni zbor in nov državni zbor. — Že so razpisane volitve: 4. dan prihodnjega meseca volijo od kmečkih občin izbrani možje deželne po-